

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa I. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko J. Z. i E. Z.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 20 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 25 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Strona powodowa I. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) jako posiadacz weksla nabytego w drodze indosu dochodziła w pozwie orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwani J. Z. jako wystawca weksla i E. Z. jako poręczyciel wekslowy mają zapłacić na rzecz powoda kwotę 1.565.835,19 zł z ustawowymi odsetkami. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 2 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w P. orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Po rozpoznaniu zarzutów pozwanych, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 r. uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo. Wskutek apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 25 stycznia 2019 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że utrzymał nakaz zapłaty w mocy. W związku ze skargą kasacyjną pozwanych od tego wyroku należy przypomnieć, że

skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Pozwani oparli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynach objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c.

Powołując się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. skarżący wskazali, że postępowanie przed Sądem Apelacyjnym zostało ukształtowane w sposób, który pozbawił pozwanych możliwości obrony ich praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zostali oni obarczeni odpowiedzialnością procesową za cudze zaniechania (powoda). Nie mając możliwości kwestionowania korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, nie mieli możliwości wniesienia o przeprowadzenie przez Sąd drugiej instancji dowodów, których nie przeprowadził Sąd Okręgowy. Dopiero zatem po ogłoszeniu wyroku reformatoryjnego Sądu Apelacyjnego dowiedzieli się, że przegrali proces wskutek nieudowodnienia stawianych twierdzeń.

Stosownie do art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania występuje wtedy, gdy strona postępowania, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części. Ocena, czy doszło do nieważności wymaga uprzedniego rozważenia, czy w konkretnej sprawie

nastąpiło naruszenie i których przepisów procesowych, czy uchybienie to miało wpływ na możliwość działania strony oraz czy mimo zaistnienia tych dwóch przesłanek, strona mogła bronić przysługujących jej praw. Tylko przy kumulatywnym spełnieniu wszystkich tych warunków można mówić o pozbawieniu strony możliwości obrony jej praw prowadzącym do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09, z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 339/07 - nie publ.). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwani nie wykazali jednak takich okoliczności. O pozbawieniu możliwości obrony praw pozwanych w powyższym rozumieniu nie świadczy zastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 493 § 1 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r.) i pominięcie na tej podstawie, jako spóźnionych, dodatkowych wniosków dowodowych złożonych przez pozwanych w piśmie datowanym na 24 kwietnia 2017 r. (k. 498 akt). Pismo to zostało złożone po upływie półtora roku od wniesienia przez nich zarzutów od nakazu zapłaty, a zatem z rażącym opóźnieniem. Pozwani nie wykazali przy tym, że nie zgłosili tych twierdzeń i dowodów wcześniej bez swojej winy ani że uwzględnienie tych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Nie powołali się ponadto na jakiegokolwiek inne wyjątkowe okoliczności usprawiedliwiające nie dochowanie wymaganiom z art. 493 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r.

W ocenie skarżących, w przedmiotowej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące kwestii, czy poprzez uzasadnienie wyroku rozumieć należy wyłącznie jego pisemne uzasadnienie sporządzone w sposób, o którym mowa w art. 328 § 1 i 2 k.p.c., czy też całość rozumiana jako zarówno pisemne uzasadnienie jak i ustne motywy rozstrzygnięcia wygłoszone po odczytaniu przez sąd sentencji wyroku na podstawie art. 326 § 3 k.p.c. Kolejne istotne zagadnienie, co do którego powinien się wypowiedzieć Sąd Najwyższy, dotyczy ewentualnej prekluzji dowodowej w postępowaniu nakazowym oraz zakresu możliwości ingerencji sądu w tym zakresie na gruncie relacji pomiędzy art. 493 § 1 k.p.c. i art. 207 § 2, 6 i 7 k.p.c.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinni sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Przedstawione przez skarżących zagadnienia nie spełniają przytoczonych wyżej wymagań. Odnosząc się do sformułowanego przez skarżących zagadnienia na gruncie przepisów art. 326 § 3 k.p.c. i 328 § 1 i 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r.), zauważyć należy, że - co pominęli skarżący - Sąd Najwyższy dokonywał wielokrotnie wykładni wskazanych przepisów postępowania, w tym na tle relacji pomiędzy ustnym podaniem zasadniczych powodów rozstrzygnięcia a uzasadnieniem pisemnym. Sąd Najwyższy wskazał przy tym, że z zestawienia tych dwóch przepisów wynika, że pisemne uzasadnienie powinno być wyczerpujące, a zatem może być obszerniejsze i zawierać więcej argumentów prawnych niż uzasadnienie ustne, skoro po ogłoszeniu sentencji wyroku podaje się ustnie tylko zasadnicze motywy rozstrzygnięcia. Podkreślił, że po odczytaniu sentencji wyroku sąd związany jest - od chwili jego ogłoszenia - wydanym wyrokiem, a nie poglądem przewodniczącego składu orzekającego (lub sędziego sprawozdawcy) wyrażonym w czasie ustnego przedstawiania zasadniczych powodów rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2009 r., I UK 333/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 292, i z dnia 5 czerwca 2014 r., I PK 311/13, nie publ. Oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 1974 r., II PZ 43/73, OSPiKA 1975 Nr 6, poz. 141, Nowe Prawo 1976 nr 7-8, str. 1135).

Kolejne wskazane przez skarżących zagadnienie także nie zostało przedstawione w sposób spełniający wyżej omówione wymagania. Skarżący nie tylko nie poparli tego zagadnienia odpowiednim wywodem prawnym, ograniczając się do subiektywnej polemiki z rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego, ale także nie sformułowali nawet w sposób precyzyjny problemu dotyczącego relacji pomiędzy przepisami art. 493 § 1 k.p.c. oraz art. 207 § 2, 6 i 7 k.p.c. Niezależnie od powyższego zauważyć należy, że także na gruncie art. 207 § 6 k.p.c. (uchylonego na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r., Dz.U. z 2019 r., poz. 1469, z dniem 7 listopada 2019 r.) Sąd Najwyższy przyjmował, że wnioski dowodowe złożone w wykonaniu zarządzenia sądu do złożenia pisma przygotowawczego, podlegają ocenie w świetle art. 207 § 6 k.p.c., a spóźnienie, o którym mowa w tym przepisie, może wystąpić także wtedy, gdy strona powinna powołać twierdzenie lub dowód w pozwie lub odpowiedzi na pozew, a powołuje je dopiero w dalszym piśmie przygotowawczym, składanym wskutek zarządzenia przewodniczącego lub postanowienia sądu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2019 r., II CSK 295/18, nie publ.).

Skarżący podnieśli również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wyłącznie sama lektura uzasadnienia skarżonego wyroku jest wystarczająca do uznania, że Sąd Apelacyjny nie dokonał samodzielnego ustalenia stanu faktycznego przedmiotowej sprawy. Przypomnieć należy, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nakładało na skarżących powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do

oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). Skarżący nie tylko nie zawarli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wyводу prawnego celem wykazania przedmiotowej przesłanki, ale nie wskazali nawet przepisów, których naruszenie miałyby skutkować oczywistą zasadnością skargi. Skonfrontowanie lakonicznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność, z motywami zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy pozwanych o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga przeprowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.